

Управління культури і туризму
Черкаської облдержадміністрації

Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка

*Серія „Черкащини
славетні імена”*

Григорій Білоус: „Засвіти своєю зорю...”

Біобібліографічний покажчик

Черкаси 2009

91.9 : 83.3 (4УКР)6 Б-61 Григорій Білоус „Засвіти свою зорю...”
[Текст] : біобібліогр. покажч. / уклад.
Н.В. Адешелідзе. – Черкаси: ОУНБ, 2009.
– 64 с.

Автор тексту	В.Т. Поліщук, доктор філології, професор, член Національної спілки письменників України
Укладач	Н.В. Адешелідзе, завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу Черкаської ОУНБ імені Тараса Шевченка
Редактор	Г.С. Круглякова
Відповідальний за випуск	Л.П. Капкаєва
Комп'ютерний набір	Г.П. Степаненко

Від укладача

Черговий випуск біобібліографічного покажчика із серії „Черкащини славетні імена” присвячено відомому українському письменникові, талановитому прозаїку, скромній, вдумливій і доброзичливій людині Григорію Павловичу Білоусу.

Відкриває покажчик коротка біографічна довідка про письменника, спогади його друзів.

Подається ґрунтовний нарис про творчість поета „Тиха розмова серця” доктора філології літературознавця Володимира Поліщука.

Бібліографічна частина складається з двох розділів: „Література про Григорія Білоуса”, „Твори Григорія Білоуса”.

У першому розділі подано статті про життєвий і творчий шлях, які розташовані в логічній послідовності.

Другий розділ включає художні і публіцистичні твори письменника, які розміщено в хронологічному порядку по мірі їх публікацій. У межах року на початку подаються окремі видання, потім – публікації в періодичних виданнях та збірниках.

Рецензії на твори розміщуються за бібліографічним описом творів.

Допоміжний апарат посібника складає „Іменний покажчик”, „Покажчик використаних періодичних видань”, „Зміст”.

Основними джерелами добору матеріалів були державні літописи газетних і журнальних статей, каталоги і картотеки Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка. Документи, позначені астериском *, відсутні у фондах бібліотеки.

Хронологічні рамки добору літератури – 1959 рік – жовтень 2009 року.

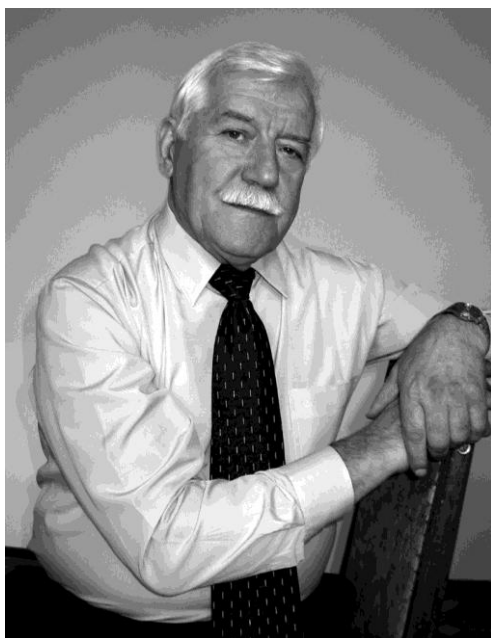
Видання розраховано на спеціалістів-філологів, літературознавців, учителів-словесників, студентів філологічних вузів, працівників бібліотечних та інформаційних служб, а також широкому загалу читачів, яких цікавить стан української літератури.

* * *

*Осінній день минає в тиші з тиш...
Мовчання парку вабить на розмову.
І віриш, віриш мовленому слову,
й на світло серця подумки летиш.*

*Отак би йти по осені, іти
не вбік зими, а в теплий вирій літа,
де серпень світлим розчерком боліда
позначив шлях в міжзоряні світи.*

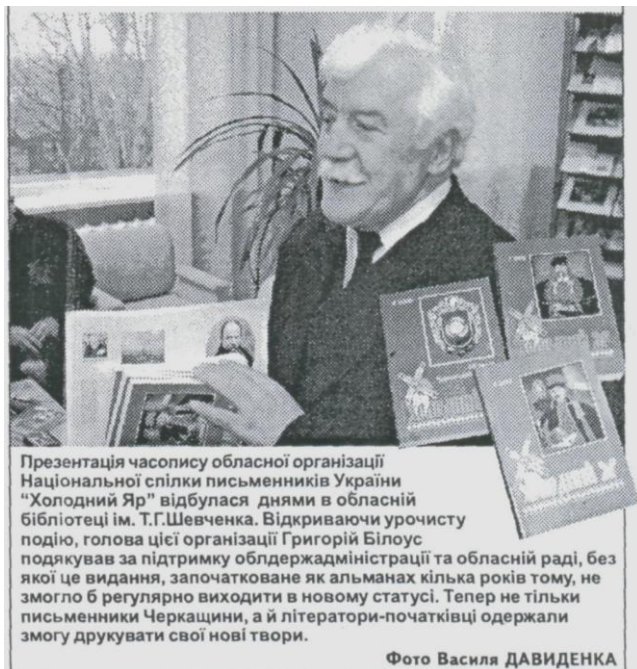

Все поглинає Лета,
Лиш Слово не вмира.
Безсмертя у поета
На кінцінку пера.

Письменники Шевченкового краю Григорій Білоус, Федір Моргун, Костянтин Світличний, Петро Линовицький на землі заслання Тараса Шевченка. 1975 рік. Мангишлак.

Презентація часопису обласної організації Національної спілки письменників України "Холодний Яр" відбулася днями в обласній бібліотеці ім. Т.Г.Шевченка. Відкриваючи урочисту подію, голова цієї організації Григорій Білоус подякував за підтримку облдержадміністрації та обласній раді, без якої це видання, започатковане як альманах кілька років тому, не змогло б регулярно виходити в новому статусі. Тепер не тільки письменники Черкащини, а й літератори-початківці одержали змогу друкувати свої нові твори.

Фото Василя ДАВИДЕНКА

БЛЮУС Григорій Павлович народився 22 листопада 1939 року в селі Курмани Недригайлівського району Сумської області в багатодітній селянській родині.

Після закінчення семирічної школи в рідному селі та Недригайлівської десятирічки романтично настроєний юнак вирішив стати геологом — і в 1957 році вступив до Київського геологорозвідувального технікуму. З дипломом техника геологорозвідувальних робіт, за направленням як молодий спеціаліст, поїхав працювати в Закарпаття, де на той час базувалася Закарпатська геологорозвідувальна експедиція. Від помічника бурового майстра — до інженера-конструктора: таким був фаховий шлях Григорія Павловича в геології. У 1968 році він очолив профспілковий комітет працівників геологічної експедиції, обирався заступником голови територіального комітету працівників геологорозвідувальної галузі всієї України. У 1971 році переведений до Київської геологічної експедиції для впровадження нової техніки і технологій розвідувального буріння на Кіровоградщині й Черкащині.

З 1973 року — заступник головного редактора Черкаської районної газети „Сerp і Молот”.

З 1975 року — літературний працівник відділу культури обласної газети „Черкаська правда”.

У 1981 році заочно закінчив факультет журналістики ВПШ при ЦК КПУ і перейшов працювати на українське телебачення власним кореспондентом у Черкаській області. Упродовж майже десяти років його спочатку кіно-, а згодом і відеокамера фіксувала все найактуальніше, що відбувалося на Черкащині. Особливо ж Григорій Павлович тримав у полі зору історичну, культурологічну та мистецьку тематику. Це він найпершим, разом із Зінаїдою Панасівною Тарахан-Березою, пройшов з кінокамерою в руках останнім шляхом Кобзаря. Це за його наполегливості й сприяння Успенський собор у Каневі було передано віруючим; це після його передачі по УТ було знято табу на висвітлення творчості Данила Георгійовича Нарбути, котрий згодом став народним художником і лауреатом Державної премії України імені Тараса Шевченка; це він один із перших став на захист занехаяного Мотронинського монастиря від плюндрування і осквернення. Це його камера регулярно висвітлювала

хід археологічних розкопок на Богдановій горі. Упродовж багатьох років він — незмінний літописець Міжнародного Шевченківського свята „В сім'ї вольній, новій”, що проходило в багатьох областях України. У його творчому доробку близько десятка художньо-публіцистичних фільмів про діячів національної культури, серед яких найвідоміші: „СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБИТЬ”, „ЗДРАСТУЙ, КНЯГИНЕ СУЛА!”, „ПОВНА ДУША БОЛЮ”, „СВІЧА ОСЯЯНОГО СЛОВА”, „НЕЗАБУТНІ: АНДРІЙ ХИМКО”, „Є ТРИВОЖНЕ ЗНАМЕННЯ ЦІЄЇ ДОБИ”, „УКРАЇНО, КОЛИСКО МОЯ”, котрі виходили в ефір по обласному та національному радіо. Його багатющий фотоархів зберігає світлини численних учасників літературно-мистецьких свят, що відбувалися на Черкащині, гостей Шевченкового краю, письменників-земляків.

Перший вірш був надрукований у 1953 році у в газеті „Зірка”. Згодом Григорій Павлович друкувався в газеті „Закарпатська правда”, альманасі „Вітрила”, журналах „Перець”, „Ранок”, „Україна” та ін. Перша збірка віршів „ЗОРЯНИЙ КОЛОДЯЗЬ” вийшла друком у видавництві „Молодь” 1971 року.

Книга прози „РУДОМАН”, до якої увійшли роман „ГОНИ ЗОЛОТОГО ЗАЙЦЯ”, повість „СВІТЛО В ТВОЄМУ ВІКНІ”, оповідання „ГОСТИНИ”, побачила світ у видавництві „Радянський письменник” у 1991 році. За поему „ВОГОНЬ У КАМЕНИ”, надруковану в журналі „ВІТЧИЗНА” №7/8 за 1996 рік, був удостоєний Міжнародної літературної премії імені Григорія Сковороди. Національне радіо за цією поемою здійснило оригінальну радіовиставу, яка щороку звучить в ефірі й отримує численні схвальні відгуки.

Книга своєрідного вибраного „ТЕРНОЦВІТ” вийшла друком в 1999 році напередодні його 60-річчя. Разом зі згаданими художньо-публіцистичними фільмами була удостоєна обласної літературно-публіцистичної премії „БЕРЕГ НАДІЇ” імені Василя Симоненка 2000 року.

А за поему „Засвіти свою зорю”, присвячену 280-річчю від дня народження Г.С. Сковороди, він був удостоєний регіональної премії імені М. Старицького. За поемою створена радіовистава.

Григорій Павлович БІЛОУС — літературознавець, есеїст, автор кількох літературних нарисів про колег-письменників,

перекладач із польської, молдавської, білоруської, казахської мов, гуморист, пародист, автор дотепних дитячих віршів.

Підготував до друку спогади О.Ф. Черненко, дружини автора знаменитого роману „ВИР”, про Григорія і Григора Тютюнників.

У 2004 році опубліковано книгу художньої публіцистики письменника „СЛОВА, СЛОВА, СПАСІТЕ НАШІ ДУШІ”. Поема „СПОВІДЬ МАНДРИВНОЇ ВИШНІ”, присвячена Т.Г. Шевченкові, за якою національне радіо також здійснило радіовиставу.

У листопаді 1999 року Григорія Білоуса було одноголосно обрано головою Черкаської письменницької організації, яку він очолює й досі.

„У споминів – далекий горизонт...”

„... Мені пощастило народитися і в такому селі, і в такій родині, де я мав можливість прилучитися до краси народних звичаїв і людських стосунків, до мудрих старечих розмов і незабутніх дотепів сільських балагорів, до розкішної довколишньої природи, а ще – стрілися мені гарні друзі, чиє довір'я намагався виправдовувати впродовж усього свого життя...”

~

„... Дякую долі, що обдарувала мене такими щирими, такими вразливими й незрадливими друзями.... Не обов'язково писати вірші чи картини, досить творити гармонію стосунків між добрими людьми, бо між лихими ніколи не виникне справжньої любові, що, як цілюща вода, омиває серця і облагороджує душі”.

~

„... Не забувай, куди йдеш”, – гласить китайське прислів'я. Я все життя йшов до своїх знаних і незнаних друзів. І якщо їм зі мною було цікаво й затишно, вважатиму, що жив не даремно...”

~

„Я люблю осінь. Можливо тому, що сам народився восени, а може ще й тому, що вона робить небайдужу людську душу уважнішою і співчутливішою до всього, що відцвітає, відходить у небуття, вмирає. Тоді хочеться порятувати кожен квітку, кожен листок, кожен мить прозріння, коли здається, що здатен зрозуміти все-усе на світі й збагнути навіть таїну життя...”

(Поетове освідчення в любові до природи)

~

„Я вже тоді (в дитинстві – І.Д.) додивився, що у слова є потойбіччя, підтекст – і це було для мене справжнісіньким відкриттям... Скільки ж це мені було тоді? Років п'ять-шість, бо добре пам'ятаю, що сам я ще не міг читати”.

~

„Обклався книгами. Читаю...” „Читанню треба віддаватися сповна, зі всією пристрасстю – тільки тоді можна спізнати справжнє, глибоке задоволення”.

~

„Збірники афоризмів – моє найулюбленіше читиво”.

~

„Листи – перелітні птахи наших душ...”

~

„Недавнечко подумав: от аби зібрати всі свої листи і перечитати їх. Скільки там призабутих висловів, скільки нереалізованих задумів! Може, після мене тільки й зостанеться кілька сотень листів, збережених друзями”.

~

„Кортить згребти докупи свої листи (я написав їх чимало, бо люблю щире спілкування з друзями й знайомими) – своєрідний щоденник, розпорошений у часі й просторі. Шкодную, що не залишив копій: то були експромти тиражем в один примірник, за винятком найсуттєвіших...”

~

„І хоч листування нині зовсім не в пошані, кортить саме в такий спосіб спілкуватися з рідними, осяяними мудрим словом, щирими людьми: мовлене лишається надовго, його можна перечитувати, засвічуватись од нього, що й роблю завше”; чи ось така думка: „Лист не повинен бути рукою, простягнутою для жебрання уваги. Листом треба обдаровувати адресата!”

~

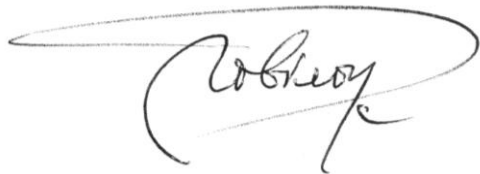
„... Іспит на наявність почуття гумору я склав ще в дитинстві, а екзаменаційними білетами для мене були дядькові [Дмитра Григоровича Білоуса] вірші...”

~

„Не будь я Білоусом, я хотів би писати як Екзюпері”.

~

„Людина тільки тоді по-справжньому щаслива і вільна, коли вона нікому не заздрить. Я щасливий і вільний”.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bilous', enclosed within a large, elegant, horizontal oval flourish.

Слово про Григорія Білоуса

„Григорій Білоус – людина добра, безкорислива, винятково незаздрісна, бо сам обдарований багатьма талантами...”

Лілія Шитова, заслужений
працівник культури України

* * *

„До його „чистих джерел” належить народна пісня, взагалі фольклор, його надихають рідні обрії, „де хата на видноколі”, де „стоїть окличний знак тополі в кінці вишневого рядка...”

Леонід Горлач, письменник

* * *

„Григорій Павлович у всіх жанрах, за які взявся (поезія, проза, епістолярій, переклади, твори для дітей), проявив свої вишукані естетичні смаки й багатьма своїми речами дарує справді високу насолоду. Це йому вдається завдяки тому, що він являє собою сковородинський тип людини. Саме цим, на-самперед, і можна пояснити його велику увагу до знаменитого українського любомудра Григорія Савовича Сковороди. У житті й творчості Григорія Білоуса знаходимо немало суголосного сковородинським ідеалам...”

Володимир Поліщук,
доктор філології, професор,
член Національної спілки пи-
сьменників України

* * *

„Кожен вірш Григорія Білоуса, кожна його поема – своєрідна охоронна грамота неповторним миттевостям краси і правди...”

Іван Дробний, письменник

* * *

„Григорій Білоус – блискучий оповідач, з досконалим володінням і чуттям слова. Він не просто розповідає, він малює картини, цілі статичні картини перетворює у кінематографічні полотна. Письменник надзвичайно уважний до деталі. Дуже часто деталь стає об’єктом його розповіді (спрацьовує той же кіноефект, коли камера підведена до самого предмета, а потім поволі відходить від нього). У Григорія Білоуса блискучі пейзажні картини (літа, осені, зими, весни). Пейзаж створює настрій, навіює настрій, інколи робиться самодостатнім живописним полотном”.

„Г. Білоус один із небагатьох літераторів старшого покоління, які вміють і люблять читати інших. Вслід за Степаном Пушиком Григорій Білоус міг би повторити, що він – найгеніальніший читач”.

Євген Баран, літературний критик

* * *

„Він щедро ділиться з початківцями своїм дивовижним проникливим умінням бачити довколишній світ і людей у ньому.

Як голова обласної письменницької організації і член приймальної комісії Національної спілки письменників України Григорій Білоус намагається підтримати кожен живий паросток на ниві рідної літератури, допомогти розквітнути юним талантам, щоб вони змогли потім заколоситися”.

Лілія Шитова, заслужений
працівник культури України

ТИХА РОЗМОВА СЕРЦЯ

*І чується у безгоміннім світі,
як серце з серцем тихо розмовля...*

*Пером, як весельцем,
змахну над сторінкою,
у серці, як в човнику,
пісню вигойдую...*

Григорій Білоус

Спробуйте-но писати про творчість Григорія Білоуса! Але перед тим обов'язково перечитайте дуже цікавий епістолярій письменника - „СЛОВА, СЛОВА, СПАСІТЕ НАШІ ДУШІ. Вибрані сторінки листування із друзями”. Так от саме в них уміщені численні міркування письменника про себе, про інших, про літературу, і саме там — де „прямим текстом”, де злегка завуальовано висловлені побажання щодо можливих літературознавчих поцінувань його — Григорія Білоуса — творів. Тож, мабуть, у всякого, хто захоче сказати щось чи написати про письменника, закрадеться думка: що, як і згаданий в епістолярії Григорій Тютюнник, Григорій Білоус мовить про написане — „не те”?! Тим паче, що за словами самого письменника, „гурманська моя уява потроху починає вередувати...” Можна сказати й те, що Григорій Білоус ревно й поважливо ставиться до власних — вистражданих і вичеканих — творів, і, прагнучи фахової розмови про них, готовий боронити їх і себе. Знову вдамося до цитати: „Я — есмь. Не краший. Але й не гірший за інших. І буду себе, такого, обороняти”. Звичайно, ніхто нападати на шанованого митця й плоди його творчості не збирається, бо вони справді талановиті. І все ж — якщо „не те”?

А втім... Досить „колупати піч”. Написане вище, звичайно, писалось з дещицею гумору, бо ж зрозуміло, що і я маю право на власне трактування й поцінування і творів, і ліричного героя (оповідача, автора), і його художньо заявлених позицій.

Цілком допустимо, що шанований письменник не погодиться — частково чи й цілком — із моїми судженнями. Але то теж природна річ. От скажімо, заголовок мого нарису. Чому „тиха розмова серця”? Прочитайте перші твори „ТЕРНОЦВІТУ”, яка ж там „тиха розмова”? Там — бурун емоцій, пристрасть, гнів, сарказм... Зосібна ж у вірші „В нас хрести — як плюси...”

Так, погоджуюсь. Але, наполягаючи на своєму, буду твердити, що ті вірші (не тільки вони, а й деякі інші твори чи фрагменти) — скоріше виняток, аніж правило. Такий уже наш суперечливий і дуже болючий час, що змусив митця не серцем тихо говорити, а громи вергати. Та природний самовияв його поетичної душі — на рівні щирої сповідальності, нарівні тонко спостережених і тому винятково вдалих і гостро дотикаючих душу мікрообразів – весельця і човника (з епіграфа) чи таких ось рядків:

*... стоїть окличний знак тополі
в кінці вишневого рядка...*

*Десь там сідають зачаровано
на плеса пам'яті качки...*

А в кошиках цвіли вербові котики.

У проліски закохувались бджоли...

Лірика Григорія Білоуса своєю щирою „цвіркуновою” (за І. Драчем) нотою багато в чому суголосна ліриці таких чудових сучасних поетів, як Микола Вінграновський чи Леонід Талалай, а з черкаських колег по поетичному цеху видається мені близькою за тональністю і настроєвістю до кращих зразків лірики Івана Дробного та Миколи Шамрая... Тож думається, що саме таке слово Григорія Білоуса не поглине Лета, саме воно зумовить незабутність такого ось митця. А поетична публіцистика — хай би якою гострою, влучною і потрібною вона була — залишиться у „своєму” часі і становитиме згодом переважно історико-літературний інтерес. Бо вона — як реакція чутливої поетової душі на певний суспільний „вірус”. Зникнуть „віруси” (дай-но, Боже!) — втратять на силі й подібні твори. Нині ж такі „неприродні” для Білоусового таланту вірші, безсумнівно, додають ви-

разних і яскравих штрихів до творчого портрета митця. Григорій Білоус — насамперед поет. Поетичним словом він і дебютував у письменстві. Якщо ж узяти до уваги поетичність вислову в Білоусових прозових речах, гарну заримованість чималих уривків листів (з „Вибраних сторінок листування із друзями”), то природно і продовжити ці нотатки розмовою про поезію.

* * *

Григорій Білоус — письменник доволі високої мистецької культури. В усіх жанрах, за які береться (поезія, проза, епістолярій, переклади, твори для дітей). Є цілковиті підстави говорити про добру художню школу, гарні чи навіть вишукані естетичні смаки митця. Не маючи вищої філологічної освіти (це, звісно, не вкрай обов'язково, і все ж...), Григорій Білоус плекав самобутню власну творчу школу, живлячи дароване Богом і батьками зерно таланту читанням художньої літератури. Він навіть виробив свою методику, з дещо несподіваними, хоч і в дусі сучасності, паралелями: „Читанню, як і коханню, треба віддаватися сповна, зі всією пристрасною — тільки тоді можна спізнати справжнє, глибоке задоволення. Узнявши книгу в рухи, не випускай її, поки не закінчиш”. Знову хочу закликати в союзники „Вибрані сторінки листування із друзями”. Там немало кваліфіковано висловлених оцінок і думок про літературу, про українських і зарубіжних письменників, про їхні твори. Але які імена: обидва Тютюнники і Василь Симоненко, Ліна Костенко і Віслава Шимборська, Пришвін і Гарін, Цветаєва і Пастернак, Рембо, Бодлер і Сент-Екзюпері. Окрема українська вісь через три століття: Сковорода-Шевченко-Стус...

Однак про творчі вподобання Григорія Білоуса в тому вияві, як він їх подає, не можна твердити цілком однозначно. І етична, і естетична їх частини у змістовому, сутнісному значенні загалом привабливі, сучасні й... вічні, бо зорієнтовані на непромінальні цінності — краси, добра, душевного болю, гармонії — врешті, тих цінностей, із яких виростала така шанована Білоусом творчість Григора Тютюнника. І етична, і естетична основи

творчих уподобань заявлені здебільшого в епістолярії, „прямим текстом”, а така „форма подання” дозволяє авторові майже уникнути закидів щодо певної декларативності чи патетики звучання окремих суджень, передовсім етичного плану. Правда, і в цих випадках Григорій Білоус загалом відомі істини подає зі своїм цікавим антуражем (наприклад, судження про „запливи” поета в „море життя”, про відповідальність перед талантом, про причини кризи в літературі чи про те, що „слово не одуриш”...). Віршовані ж декларації цього сутнісного ряду звучать помітно зужитіше:

*Служіть красі, не зраджуючи правди,
великого мистецтва вартіві!*

Але й серед „прямих” етично-естетичних суджень Григорія Білоуса маємо немало таких, які можна назвати й одкровеннями, такими, що розкривають не тільки авторське естетичне „Я” (скажімо, цілковита прихильність до пришвінських суджень про „міф як вершину художньої творчості”, міркування про білий вірш, як форму, про літературні містифікації тощо), а й означають нові бачення відомих тем. Показові тут міркування письменника про те, наприклад, що „уся творчість Шевченка – тополінна”, чи про суть і значення письменницьких автобіографій („Автобіографія — не жанр, а спроба автора вивести себе з потойбіччя слова, з мовного задзеркалля, це своєрідна кладочка між небуттям і вічністю...”). І все ж набагато природніше, цікавіше спостерігати й „розкодовувати” етико-естетичну програму автора без „підказки”, через ліричного (епічного) героя його творів, коли, скажімо, „вірші проступають, як рум'янець, з-під ластовиння літер на листках...” Дуже приємно, що Григорій Білоус таку катарсисну насолоду дарує багатьма своїми речами.

І ще про одну концептуальну річ треба сказати, перш ніж починати розмову про твори. Йдеться про Григорія Білоуса, котрий значною мірою являє собою сковородинський тип людини. Саме цим найперше належить пояснювати таку велику увагу нашого письменника до знаменитого українського любомуд-

ра („мене цікавить все, що стосується Сковороди” — зізнається в одному з листів Григорій Білоус). Часті апелювання до Григорія Савича і його мудрості в листах, „сковородинські” вірші й поема „ВОГОНЬ У КАМЕНІ” — то, сказати б, тільки зовнішні вияви сковородинства Григорія Білоуса, стимульовані відповідними внутрішньо-психологічними чинниками. Про них і хочеться говорити більше, тим паче, що відтак ясніше висвічуються і деякі деталі біографії письменника, й окремі аспекти його творчості. Не буду заходити надто далеко в теоретизуваннях („тероризуваннях” — як пише щодо таких випадків Григорій Білоус), нагадаю лише деякі загальновідомі постулати сковородинського відчуття світу в собі й себе у світі: прагнення свободи, насамперед внутрішньої (бажання бути „невпійманим світом”), самовдосконалення через самопізнання, самореалізація у „спорідненій праці”, гармонія із власним серцем і Природою, бажання щирої дружби, „безпечального” буття тощо.

У житті і творчій спадщині Григорія Білоуса знаходимо немало суголосного й сковородинським ідеалам, і дисонансу до них, найчастіше вимушеного. Щодо останнього, то найбільше доводиться говорити про цілком зриму „впійманість” Григорія Білоуса світом при всій омріяності бажань „...поїздити по Україні, або й пішечки походити, як колись Григорій Савич ходив”, при всьому душевному пориві написати одне, друге, й третє, Білоус раз-по-раз нарікає на власну „уярмленість” буднями, інколи висловлену буквально: „Словом, яремце те ж саме, тільки помережане...”, „А ще шкодить запряженість...”, „роблю те, що зобов'язаний робити, а своє одсувається знову на десятий план”, „Щодня доводиться плуганитися на службу, як на панщину” і под. От і доводиться письменникові попри високі душевні поривання, опинятися „переважно по цей бік слова” і з гіркою дотепністю гукати до собі подібних: „Гей, хто в плузі, озовися!”. (Доречно тут згадати вірш „Я поділив життя своє на-впіл” із одночасним уживанням в душі ліричного героя характерних образів ПТАХА і ВОЛА). При всій видимій делікатності і неоднозначності ситуації можна, мабуть, говорити про певну „капітуляцію” Григорія Білоуса перед суворим прагматизмом

життя, висловлювати цілком імовірний здогад про те, що письменникові повносилий сквородинський „бунт” не під силу. Можливо, тут доречно вести мову про певну внутрішню драму митця, котрий інколи й сам визнає вразливість власного особистішого „Я” („Так дратує безсилля духу!”) чи фатаморганність ряду власних бажань („Тут сам я винен, братику, зі своїм прагненням ідеального у всьому, а воно — ілюзія...”).

Очевидно, із цього смислового джерела струмують у поетичній творчості (переважно в ній) Григорія Білоуса деякі етико-естетичні ідеї і настрої переважно мінорні у своїй суті, його власні — не без дискусійності:

*... Звучать мажорно сонячні кларнети
лише самозакоханих митців...*

і такі, котрі логічно вести від Григорія Сковороди, від його „філософії серця” (кордоцентризму). Саме в цьому аспекті особливо доречно говорити про найбільш суголосне Григорію Савичу сквородинство Григорія Білоуса. І якщо в поемі „ВОГОНЬ У КАМЕНІ” кордоцентричні ідеї значною мірою зумовлені самою темою твору про Сковороду, то досить висока частотність образу-символу серця в багатьох ліричних творах Білоуса переконливо свідчить про концептуальність такого явища. Крім епіграфу можемо зацитувати не менше десятка поетичних фраз відповідного змісту: „Ти чуєш, серце з серцем гомонить”, „І віриш, віриш мовленому слову, й на світло серця подумки лешиш...”, „...всі аж серцями смутку зачерпнули...” і т. д.

Сквородинство Григорія Білоуса певною мірою реалізується й через помітно мінорний лад багатьох його поезій, про що вже мовилося, чуттєву насиченість і особливо через філософічність пейзажної та інтимної лірики поета. Тож пильніше поглянемо на поетичну спадщину нашого автора.

* * *

У літературу Григорій Білоус і прийшов саме як поет. Він згадує, що взагалі першою спробою творення у п'ятирічному

віці була поезія. Далі — доволі традиційно: Перші рядки в газеті, заохочення старших, добірки... Нарешті – перша збірка: „ЗОРЯНИЙ КОЛОДЯЗЬ” (1971). Малесенька за обсягом книжечка, яка справляє дуже приємне враження багатьма аспектами. У ній, власне, поет виповів дуже багато з того, що складає нині ідейно-естетичну палітру його бачень і почуттів, що дозволяє „ідентифікувати” його поезію саме з ним і водночас співвіднести її з поезією Білоусових сучасників.

Для характеристики поетичного світу Григорія Білоуса передовсім варто скористатися терміном „традиція”. Саме в сенсі констатації цим терміном конкретних ознак лірики, не вкладаючи в нього плюсово-мінусовий підтекст. Із першої збірки стало зрозуміло, що Григорієві Білоусу більше імponує традиційна для української поезії класична версифікаційна манера, хоч, як писалося вище, поет цілком толерантно і з прихильністю сприймає модерніші форми, інколи користується ними.

Традиційно, як для справді талановитих поетів, лірика Г. Білоуса запам'ятовується високою культурою віршування, виразною, тонкою, незрідка — вишуканою образністю — незужитою, свіжою звуковою інструментовкою. Як для поезії українця, то до традиційних ознак варто віднести й помітну фольклоризацію ряду віршів (те ж заспівне „ой” чи вірш „Доля”, наприклад).

Не буде недоречним термін „традиційність” і в розмові про заявлену поетом проблематику творів. Але ж і тут передовсім констатація, а не оцінка. Якщо ж і оцінка, то зі знаком плюс. Бо хіба дорікнеш поетові — чи Білоусові, чи будь-кому іншому — за щире синівське зізнання в одвічній любові краєві, в якому митець виколисувався, в якому все для нього — найкраще і найрідніше.

*Мій рідний надсулянський краю!
В яким не жив би я краю,
неначе сонях, повертаю
до тебе голову свою...*

Для лірики Григорія Білоуса рубежу 60-70 років, а саме вона склала основу „ЗОРЯНОГО КОЛОДЯЗЯ”, як і для всієї української лірики того часу, пройнятої духом шістдесятництва, властиві виразні гуманістичні нотки загальнолюдського звучання, котрі виявилися насамперед у конкретності образів — живих смертних людей — тої ж тітки Наталки і дядька Івана з однойменних віршів. Десь близько були подібні образи в ліриці Василя Симоненка чи Івана Драча, інших поетів. І сутність щастя, сенс життя, — як їх уявляв ліричний герой Білоусових поезій, — містилися у площині природних, гармонійних інтересів живої людини, закоханої в життя з його болями й радощами, але спроможної помріяти про зорі, а не бетонували свідомість казенщиною і догматизмом.

„ЗОРЯНИМ КОЛОДЯЗЕМ” Григорій Білоус, звичайно ж, був у своєму часі, але не тільки резонував загальніші його — часу — тенденції, а й намагався по-своєму „озорити” той час. У збірці початку 70-х років практично відсутні сумнозвісні вірші - „паровозики”. І хоч деякий тогочасний ідеологічний „антураж” проступав у кількох віршах баладного плану (фреска „Тітка Наталка”), та його майже цілком затіняло глибинніше гуманістичне звучання творів.

Водночас перша збірка Григорія Білоуса явила й такі ознаки, котрі за зрозумілої умовності, радше віднести до рис індивідуального стилю митця. Скажімо, у віршах поета майже скрізь спостерігається тісна й органічна переплетеність різних якостей, мотивів, ознак. У нього, скажімо, такого прихильного до природописання і майстерного в цій іпостасі, майже немає „дистильованих” пейзажних віршів, його пейзажна лірика перейнята філософічністю чи інтимними мотивами. Подібне ж можна сказати і про інші вішові групи віршів поета. Індивідуальною особливістю вже з першої збірки сприймається домінуюча тональність лірики Григорія Білоуса: якраз ота довірливо тиха розмова серця, задивленого й заслуханого у світ, котрий ліричним героєм (і автором) чомусь сприймається переважно через серпанок смутку, зажури („Думи, думи — непокірні коні, у журу навіщо ви впряглись?...” і т. д.). А й справді, чому так? Бага-

то пізніше в одному з листів Григорій Білоус зізнався, що „ніколи не прагнув долати сум: він мій союзник у роздумах — адже життя дає більше приводів для жури, ніж для радощів...”

*Сосновий бір — мов сіна ожеред:
журливий спомин серця про отави...*

Цілком у руслі названої тональності сприймаються принаймні ще дві ознаки лірики Григорія Білоуса, які, до того ж, певним чином зумовлюють і пояснюють загальний настроєвий лад і видиму філософську насиченість поезії. Ідеться, по-перше, про те, що багато ліричних творів поета народжені спогадом, останній виступає першопоштовхом думки чи почуття („...І спогади складаються у вірші...”, „У споминів — далекий горизонт...”, „Пригадалися чомусь мені два рядочки ці вашого сіна...” і т. д.). Сам собою спогад є своєрідною реставрацією минулого, ілюзорним бажанням людини з допомогою пам'яті „крутнути” невблаганний час назад. Але розуміння ілюзорності подібних бажань, усвідомлення безповоротності минулого (а вибірково наша пам'ять чомусь тривкіше береже й охочіше прагне повернути щось хороше, світле) настроює на відповідний лад і не без філософізму, у т. ч. і сковородинського.

А по-друге, ідеться про справжнє „засилля” осені в ліриці Григорія Білоуса. Виявляється, і не випадково, адже й тут автор дає нам необхідні зізнання: „Осінь — весна мого духу”, — пише в епістолярії. Романтик Білоус у власному поетичному „календаріумі” широко розкриває свою романтичну душу. Не знаю, свідомо це робить поет, чи ні, але вірші в його збірках за певним винятком розташовуються за річним колообігом, чи, якщо хочете, за сонцеворотом — від пізньої осені через інші пори року до осені ранньої. Або вже хто і звідки почне читати. Але коло замкнеться. Подібний колообіг часу можна спостерегти і в окремих творах. Скажімо, вишня з поеми „СПОВІДЬ МАНДРИВНОЇ ВИШНІ” подорожує від весни до весни, поема „ВОГОНЬ У КАМЕНІ” „закільцьована” в одній добі — від світанку до світанку і т. д. Але, повторимось, у цьому відвічному

рухові Григорій Білоус найчастіше „зупиняється” в осені. Ціла низка віршів, ціла низка красивих імпресіоністичних образів-цитат, які творять цілком суголосний осені настрій легкого, світлого, катарсисного суму („Отак би йти по осені, іти не в бік зими, а в теплий вирій літа...”, „У осінь ще вслухаємося ми, і спомини у кожного осінні...”, „А я долоню осені цілую, вологу й гіркувату од роси...”, „Осінній день минає в тиші з тиш...”, „...На плече лягла листком кленовим лагідної осені рука...” і т. д., і т. д.). Красиво, проникливо і... справді сумовито.

Варто б сюди додати, мабуть, і по-третє. Поезія Григорія Білоуса виразно музична (йдеться і про звукову інструментовку вірша, і про активне використання музичних термінів та образів), але музику осені поет передає особливо охоче:

*Дощів стаккато — осені ознака.
Ще йдуть дощі. Та осінь вже мина...
Свій шепіт уплітаючи в акорди,
кружляє лист під вальс „Осінній сон”...*

А ще:

*...вслухається, вслухається земля,
як вітер кожну бруньку, наче ноту,
торкає ніжним рухом скрипаля.
...І тиша, мов мелодія валторни,
од справ буденних зваблює, веде...
...І цідять світлу музику світанки
крізь чорні контрабасисті гілки ...*

Колись Іван Драч, мовлячи про поезію неповторного Миколи Вінграновського, дружньо дорікнув тому за „цвіркунову ноту” в поезії. Було це в пору, коли більше цінувались і заохувались владою громогласність і пафосність, а „тихість” поетичної мови сприймалася ледь не як спроба поета усамітнитись у власному „Я”, відсторонитися від світу, а це вже відомим чином суперечило „революційному оптимізму” та іншим панівним настановам „радянської літератури”. У випадку з Григорієм Білоусом була дуже схожа нота і схожа ситуація. Але й дещо

інша: подібним чином, думається, вільно чи мимовільно заявляло про себе згадуване вище сквородинство поета, його спроба і таким чином утвердити „суверенність” власного поетичного голосу.

Зрештою, майже до кожної з індивідуальних рис поезії Г. Білоуса можна знайти паралелі в українській чи інших літературах, як-от, скажімо, художньо-філософський прийом одухотворення чи і обоження всього суцього (наприклад, у вірші „Вже вмерзають у кригу човни на осінніх припонах”) найперше, мабуть, звертає думку до світів поезії Уїтмена чи Антонича, та, водночас, кладе помітний штрих і на загальну картину поетичного світу нашого автора.

* * *

Цитовані вище рядки поезії Григорія Білоуса взяті з обох збірок. Друга – „ТЕРНОЦВІТ” – вийшла 1999 року, тобто майже через три десятиліття після „ЗОРЯНОГО КОЛОДЯЗЯ”. Часова дистанція така, що, здається, можна б говорити і про „інший час” (а він же й справді інший), і про „іншу” поезію. Але так говорити не випадає. Якоїсь посутньої еволюції поетичного світу у Григорія Білоуса практично не відбулося. Етико-естетична основа творчості, вироблена у 60-70-х, лишилася тою ж, запрограмованою на добро і красу. Звичайно, певний поступ є, зокрема, у тематиці, збагатилася версифікаційна палітра віршів, з'явилися ліро-епічні речі, у т. ч. й поеми. Та назагал друга поетична збірка передовсім утвердила опановані раніше літературні позиції. А вже потім — доповнила і збагатила їх. І — стала помітним явищем літературного процесу, безсумнівним успіхом автора, успіхом буквально вистражданим. Адже не можна без щирого співчуття читати листовні рядки Григорія Білоуса, написані у тривалу пору буття поета „по цей бік слова”: „...як мені зараз сумно. Ні, це не песимізм, не переляк перед небуттям, а гострюче відчуття змарнованості життя...”, „Яка ж зміюка „заліпила” мою уяву, що ось уже понад десять літ не могу „одліпити”?..” Так, суєтний світ міцно „запріг” скворо-

динську душу поета, а муза — панна непевна. Натхнення ж — субстанція надто делікатна, аби не зважати на ту „запряженість”. От і виходили не проміжки, а прірви часу між книжками. Тим паче слід віддати належне поетові, який не тільки не втратив смак пригубленого в „ЗОРЯНИМ КОЛОДЯЗІ” трунку поезії, а й наситив його енергією нових слів та ідей.

Проблемно-тематична новизна „ТЕРНОЦВІТУ” впадає в око буквально з перших сторінок — із гостропубліцистичних, патріотичних віршів. Загалом незаангажовану політикою, але ж органічно українську душу поета світ зачепив „за живе” і настільки, що вона — душа — зойкнула болем і кресонула гнівом у віршах „Корчували спориш на міському майдані”, „Я не вберіг себе від каяття”, „Нам спомини лишаються як слайди” і особливо „В нас хрести — як плюси...”. Відкинувши таку природну „тиху розмову серця”, поет заговорив трибунно, але не декларативно, наснажуючи загалом виразні публіцистичні речі зримою художністю й афористичністю. А спокійне „я” ліричного героя влилося у всеукраїнське „ми”.

*В нас хрести — як плюси:
всі ми вічності суцї доданки,
незліченні прихїдьки
в оце проминуще життя.
Ненародженим, тим,
ще стрічать вечори і світанки.
Ну, а їм, незабутнім,
не буде сюди вороття.
Одволали у світ.
Одхрипіли у зашморгах влади.
Наковтались отрут,
їм дарованих як наливки.
Над розп'яттям Христа
не вжахнувшись, новітні Пілати
солов'їв українських
зганяли співають в Соловки...*

Загалом властива для всієї творчості Григорія Білоуса нота національного, яка у більшості віршів обох збірок, у поемах певним чином притасна і виявляється через висвітлюване почуттєве ставлення до природи, через історичні ремінісценції чи фольклоризм, у названих віршах зазвучала „відкритим текстом”, публіцистично. Тут вона густо, доречно і дотепно „приправлена” властивими для такої поезії риторичними прикрасами. Поет із боєм і сарказмом пише про „льодовик байдужості”, який „невпинно насувається на душі”, про збайстручених „землячків” і відвертих ворогів української державності, про ледь не позірну незалежність держави:

*...Якою може бути незалежність
при булаві завбільшки з чупа-чупс?*

Одначе в переважній більшості віршів „ТЕРНОЦВІТУ” поет повертається у звичне і природне інтонаційне, проблемно-тематичне і стильове русло, де крім аналізованої пейзажистики і філософічності запам'ятовується і приваблива інтимна лірика з характерними образами „я” і „ти”, котрим автор передає й довіряє немало власних переживань і „секретів”. Тут теж переважає світлий мінор, хоч і для інших почуттів знаходиться місце. Власне, так і має бути.

У „ТЕРНОЦВІТІ” додається творів ліро-епічного складу. Така риса була властива і деяким, переважно баладним, творам першої збірки. У другій же епічністю позначені вірші з майже есхатологічним змістом, де поет торкається теми смерті, думок і почуттів людини на межі буття і вічності („Смерть йшла селом, немов сороконіжка”, „Було їх двоє — сивих дідуганів”).

Епічністю пройняті й поетичні твори про Григорія Сковороду і Тараса Шевченка. Ці дві постаті для Григорія Білоуса (та й хіба тільки для нього) знакові в книзі буття українського народу. Щодо Білоусового сквородинства вже йшлося і ще йтиметься. І до образу Шевченка поет звертається неодноразово (вірші „Як зацвітуть у вас каштани”, „Лиш промайне понад садками”, „Вік вісімнадцятий, клятий”, поеми „СПРАГА”,

„СПОВІДЬ МАНДРІВНОЇ ВИШНІ”). Вірші й поема „СПРАГА” по-своєму цікаві і є віршованою інтерпретацією явищ і ситуацій, пов'язаних з Шевченком (Канів, Мангишлак, останні дні Шевченка на засланні). А от надруковану в газетах „Жива вода”, „Село і люди”, „Голос Посулля” та озвучену й омузичену національним радіо „СПОВІДЬ МАНДРІВНОЇ ВИШНІ”, думается, цілком можна віднести до творчих удач Григорія Білоуса. Доволі традиційна сюжетна вісь — подорож. Але ж нетрадиційний подорожній — вишня, яка з Керелівки вирушає в далеку мандрівку до Шевченка на заслання. Рух сюжету в поемі помітно збагачується ліричними відступами — монологами вишні, введенням образу кобзаря й виконуваними ним думами та піснями, зображенням картин інших країв, промовистими історичними ремінісценціями. Не можна не відзначити й високої художньої майстерності автора, котра виявилась і в чудових ліричних строфах, й у функціональному використанні іншомовної лексики, і в розмаїтті психологічних станів оповідача й незвичайної мандрівниці. Дійшла таки вишня, хоч важкою і довгою була та дорога. Але якою невіпізнанною вона бачиться! Ідея твору розкривається буквально з останнім рядком: вишня, поки дійшла до Мангишлаку, терном стала.

Це — трагедія не дерева. Це — трагедія України.

* * *

Нарешті — „ВОГОНЬ У КАМЕНІ”, поема про Григорія Сковороду, вірніше — про один день цього незвичайного чоловіка, поема, за яку Григорій Білоус отримав поважну Міжнародну літературну премію імені Григорія Сковороди за 1996 рік. Поема, яка мала непросту видавничу історію, бо, як і вишня, немало „помандрувала” незатишними редакторськими кабінетами, доки не знайшла прихисток у „Вітчизні”. Зате ж якою легкою була історія написання! „Коли почав працювати над „ВОГНЕМ У КАМЕНІ”, — пригадує Григорій Білоус, — було так, наче яйце-райце розбив: як „повалило” з моєї голови! А я ж ні про „загорожі” сюжетні не подбав, ні „пастуха” для слів не

передбачив. Ручка — не дубець чи батіг. Правда, чимало „на завертав” на сторінки. А скільки в безвість пурхнуло метафор!”. Було те все у найплідніший, а відтак найпам'ятніший для поета „кам'янський” період — „розпряжений”, вільний, коли багато задумалося й немало задуманого збулося. Саме тоді зачерпнув поет сквородинства у розпахнуту власну душу. „Коли писався „ВОГОНЬ У КАМЕНІ”, — нотує поет в іншому листі, — я вільно мандрував шляхами сквородинського століття...” Тим паче, мабуть, прикро було Білоусу від того, що народжена його найвищою хвилиною натхнення поема натикалася на видимий і невидимий спротив, на звинувачення в банальності і под. З приводу останнього й хочеться дещо зауважити.

Митець, який пише твір про реальну історичну особу, тим паче таку відому і популярну, якою був і є Григорій Сковорода, від самого задуму не може бути повністю вільним від впливу того образу, більш-менш усталених у світі суджень про нього. Більше того, митець приречений бути в руслі світоглядних, філософських, етичних позицій обранця. Інша річ, наскільки вдалу художню інтерпретацію він витворить. І саме щодо цього — успішного чи навпаки — мистецького вирішення можуть прийматися критичні апеляції. Звичайно, має братися до уваги право автора на художню умовність, на політ фантазії, але ж у випадку з конкретними історичними постатями й вона — умовність — повинна мати певну логічну мотивацію, видиму чи приховану, а політ авторської фантазії не бути безбережним.

Повернемося відтак до поеми. Григорій Білоус присутньо допоміг дослідникам власної творчості, написавши в одному з останніх листів розлогий коментар до „ВОГНЮ У КАМЕНІ”, привідкривши таким чином секрети творчої „кухні”. Тож не буду повторюватись.

Що ж до художніх якостей твору, переконливості образу героя поеми, то вже саме присудження Міжнародної премії дає відповідну атестацію. Безсумнівно, вдало, що автор обрав зовсім короткий часовий відтинок — одну добу мандрів, і на цій незначній „дистанції часу” вмістив доста подій, аби витворити привабливий, мотивований і, що особливо важливо і приємно,

психологічно живий образ Григорія Сковороди. Відомо, що мандрівка (подорож) багата на пригоди. Тож і елементи пригодництва „грають” на користь творові, як і доречні „вставні конструкції” — внутрішні монологи, діалоги, притчі... Отже, сюжетне вирішення поеми видається дуже вдалим.

Позитивні „закиди” можна зробити і щодо синтезу в поемі літературно-родових ознак (у творі помітне досить органічне переплетення лірики, ліроепосу і драматургії), багатства інтонаційних малюнків, неодноразового, але й ненав'язливого акцентування на основних ідеях, образах-символах (того ж вогню, наприклад, який, за задумом автора, є „опорним образом усієї поеми”), і щодо психологізації головного героя...

Саме завдяки психологічному „наповненню” образу „оживає” у творі Григорій Сковорода. Передовсім як людина. Життєвість образу головного героя досягається кількома художніми прийомами. Скажімо, ілюзія бачення навколишнього світу „очима Сковороди”, передовсім досягається формою оповіді від першої особи, від „я-оповідача”. Дуже вдалий у цьому сенсі прийом, коли герой-Сковорода, ведучи з кимось діалог, раз-по-раз „включає” внутрішній роздум, а потім знову „повертається” в розмову. Якраз оті „включення”, очевидно ж за задумом автора, найбільше мають передавати „змістову” — світоглядну, філософську — сутність Григорія Савича. Зрештою, і передають її. Якраз отут, у прийомах, засобах зображення — основне поле для художніх інтерпретацій автора. А вже далі — хто є Сковорода? Як він бачить і осмислює світ і Всесвіт? Якою він бачить і хоче бачити людину? — місця для авторських фантазій небагато. За все те сказав сам Сковорода й „перелицьовувати” його, тим паче вульгаризувати, як це часто спостерігалось за „атеїстичної” доби, ризиковано, гріховно, а тому — не варто. У цьому зв'язку хотілося б порадити поетові, котрий, як видно з листів, має намір і далі писати „СКОВОРОДУ”, уберегтися від спокуси його — Сковороду — „огайдамачити”. Легкий натяк на це є і в поемі, дещо більше — в листах. Тут варто добре подумати, аби не повторити помилок декого з попередників, які писали про любомудра. Звичайно, як не прагнув Сковорода бути

невпійманим „світом”, як не демонстрував свою відстороненість від усього суєтного, його ж — Сковороди — українське ество, його вболівання за долю України давали про себе знати (той же вірш „De libertate”, наприклад). Але не настільки, аби записати Григорія Савича, скажімо, в гайдамаки.

А втім, Григорій Білоус художньо якісно і з достатньою фактологічною повнотою вмістив у поемі практично всі світоглядно-філософські постулати Сковороди, на окремих із них акцентуючи кількарізковими згадками (первинність духу; „споріднена” праця; вічність і рух матерії; дуалізм філософії; Біблія — символ; світ спокус і ловитва ним людини; суть щастя; пізнанність, але доконечна непізнанність світу тощо). Знаходиться тут місце і гумору, і моралізуванню, й докорам. В окремих рядках автор не вберігся від видимої декларативності, але то — лише незначні фрагменти.

Загалом же, повторюся, „ВОГОНЬ У КАМЕНІ” — безсумнівний успіх поета.

* * *

„РУДОМАН”. Це ще одна знакова річ Григорія Білоуса. Ще одна грань його небуденного таланту, яка сяйнула у той же, такий нині давній „кам'янський” час. І хоч твір опісля „сім разів переписувався”, та народився там і тоді.

„Рудоман” — пише про нього сам автор.

Власне, „РУДОМАН” — то загальна назва книжки прози. Конкретного ж твору з такою назвою у Білоуса немає, але Григорій Павлович сам оперує словом „РУДОМАН” на позначення роману з іншою назвою — „ГОНИ ЗОЛОТОГО ЗАЙЦЯ”.

Проза Григорія Білоуса заслуговує на окрему й докладну розмову, і жадання автором такої розмови зрозуміле. Він відчуває, розуміє, що написав досить цікаву річ, вклав у неї душу. Правда, інколи не без долі кокетування пробує „колупнути піч”, пишучи, що „...мій „Рудоман” — мо' звичайна собі „трухлявинка”, котра колись сяйне комусь у збуденнїлу душу...”

Я певно не зможу вдовольнити означених жадань автора, бо обмежуся тільки короткими судженнями про „ГОНИ...” і всю Білоусову прозу. Це хоча б тому, що епос, прозу важче, аніж поезію, кваліфікувати як „тиху розмову серця”, а, отже, і логічно вписати до контексту цієї статті. Одначе ж, можливо, хоч деякою мірою. Насамперед через класично національну, питомо українську стильову манеру — реалістичне письмо з дуже виразною ліричною ноткою. Можемо провести ряд типологічних паралелей із класикою ХІХ ст., ще більше — з літературою новітньою: є тут щось і від Стельмаха та Гончара, і від Дімарова, є немало схожого із прозою Василя Захарченка... Та найближче, — і це визнає сам Григорій Білоус, — його проза „горнеться” до прози Григорія Тютюнника, до „ВИРУ”. Білоусова епічна стихія не бурунна, а більше тихоплинна, хоч пристрасті в ній, трапляється, аж киплять; не пошматована гострими лексико-стилістичними зазубринами, а якась ніби дотиково заокруглена; не сухувато інформаційна, а напоєна живлющими соками емоцій в усьому їх багатому спектрі. Сказав би, сердечна проза...

Через історичну долю одного села письменник прагне осмислити історичну долю всієї України. Вдавшись до своєїрідної прелюдії — стислого екскурсу в минуле села Кринички, аби означити те родове й національне коріння героїв, котре і бралося на пробу — на згин і злам — у добу лихоліття, у 20-30 роки, автор випишує правдиву картину життя народу в тій порі. Письменник не тримається часової послідовності, нерідко „пірнає” в ретроспективні екскурси. Це певною мірою теж насичує зміст, згущує його, і свідчить про непогане вміння прозаїка розбудовувати сюжет, тримати інтригу.

Правда, з приводу сюжету можна сказати й інше. Приміром, інколи „губиться” за низкою своєїрідних відступів-розповідей основна „вісь” сюжету, яка, здається, тримається на долі Кіндрата Черповоди. Тут якраз і варто повторити те, про що Григорію Білоусу вже, мабуть, казали: роман таки справді „перенаселений”. І ця його ознака, думається, ніяк не залежить від того, як читати твір — по сторінці за день чи „запоєм”. Зрештою, в

одному з листів він мимовільно це визнає: „А можна було б узяти одну з ліній — долю голови Кіндрата Черповоди, а з безлічі (розрядка моя — В. П.) романних персонажів одібрати лише тих, хто б ніби підсвічував чи відтіняв її...” Ні, не можна сказати, що згадана „безліч” персонажів — безлика. Григорій Білоус практично кожного наділяє індивідуальними рисами. Але ж кожен персонаж „бере своє” від головного в романі, часом „розм'якшує” сюжет чи ускладнює (заплутує) його. Справді, цікаво читати своєрідні вставні новелки про того чи іншого персонажа з барвистим (для одного села, може, й забагато барвистості) прізвиськом чи прізвиськом, про його долю і пригоди, та знову ж — не завжди вони мотивовані художнім „надзавданням” роману. Здається, автор не знаходить у собі сил і бажання відмовитися від того чи іншого епізоду (персонажа), навіть якщо б ця відмова була логічною і необхідною з точки зору цільності і, сказати б, живої мускулястості твору.

Є свої плюси-мінуси й у творенні образів роману. Ті з них, що частіше фігурують у творі, виписані досить рельєфно і виразно (Черповода, Сторчака, Нелинь, Шлик), інші теж дістають свою долю авторової уваги й удостоюються власних „штрихів до портрета”. Це добре. Але показове й те, що характери перед читачем постають уже сформовані, досить статичні, бо якоїсь більш-менш помітної внутрішньої психологічної еволюції з ними не відбувається. Більше того, щодо окремих персонажів, т. зв. „антигероїв”, у прозаїка з самого початку готові своєрідні підказки у вигляді характерних штрихів, котрі й мають відповідно зорієнтувати читача. Скажімо, оціночні репліки оповідача (автора) щодо голови сільради Родіона Сторчаки, уповноваженого „товариша Нелиня”, слідчого Шлика — то переважно темна фарба. І читачеві не доводиться довго думати, на чиєму боці авторові симпатії, й самому займати відповідні позиції. Отже, програмував це автор чи ні, але основну інтригу в романі, а відтак і читацьку увагу, тримає сюжет, його рух, а не герої — персонажі. Як для „високої” прози, то цього, думається, замало. Певною новизною на кінець 80-х років, коли писався останній варіант роману, та й на час його виходу, був відвертий показ

жорстоких сталінських репресій і антигуманної суті комуно-більшовицького режиму. Правда, тут помітна деяка непослідовність, якщо взяти до уваги, скажімо, досить туманно потрактовану „антикуркульську” чи „шкідницьку” нотку.

Нарешті, є певна багатозначеннєвість у тій метафорі, котрою Григорій Білоус назвав свій роман. Гони золотого зайця — що це? Метафоричне звернення до всіх гонителів із застереженням про марнотність їхніх зусиль? Мовляв, золотого зайця правди вам однак не зловити, скільки не прагніть. Це щось подібне до Довженкової Звенигори, Винниченкових „покладів золота”, Шевченкової метафори про розриту могилу. Це ще одна розмова про спробу знищити найцінніше, що є в нашого народу, про гонитву на правду. Але дух народу — незнищений.

Григорій Білоус довго працював над „РУДОМАНОМ”. Багато йому вдалося, дещо вдалося не зовсім. Зважаючи на бажання продовжувати свого, як пише автор, „романяку”, можна сподіватися не тільки на продовження „в часі” сюжету твору, а й на вдосконалення художньої структури того тексту, що маємо нині. Але то вже справа письменника, погоджуватися на подібні сподівання і зважати на них, чи ні.

Повість „СВІТЛО В ТВОЄМУ ВІКНІ”, яку сам автор „мабуть, недооцінював”, мені видається художньо глибшою, аніж „ГОНИ ЗОЛОТОГО ЗАЙЦЯ”. Якщо роман можна назвати річчю багато в чому репродуктивною, то повість. — річ проблемніша і майстерніша. Звісно, морально-етичні, національні аспекти, які осмислює Григорій Білоус у повісті, досі перебували в полі зору багатьох письменників, скажімо, Олеся Гончара, Григора Тютюнника, Василя Захарченка, але й наш автор талановито втілює свої творчі задуми. „Мені хотілося вказати на те, — пише з приводу повісті Григорій Білоус, — що зробило з людьми за кілька десятиріч безбожництво: позбавило їх відчуття гріха...” Осмислити й відобразити цю хвилюючу проблему чи не найліпше можна було б через людські взаємини, особливо ж через стосунки „батьків і дітей”, через вірність рідним порогам. Письменник так випишує сюжет повісті, аби недеklarативно, ненав'язливо акцентувати на больових точках, кількаразово

змодельовавши відповідного змісту ситуації, і саме через їх частотність наголошує на основних тенденціях свого твору. Взаємини між дідом Хихом і його сином Сергієм, тіткою Вустею і її сином Миколою, стосунки між Галиною і її сином Йосипом — як вузлики проблем на різних рівнях життєвої дороги, від молодості до старості. З раннього дитинства належить виховувати любов до рідних порогів, не сіяти зерна відчуження і байдужості. Модель взаємин „Я”-оповідача з сином Олесем у повісті, мабуть, і є можливою формою стосунків батька і сина, аби останньому рідна домівка і — ширше — Вітчизна стали тим вогником у вікні, до якого завжди хотітиметься линути, скільки б років не було за плечима. Кінець-кінцем, як бачимо, і тут суть проблеми пролягає на рівні серця.

Отже, хай, можливо, і не все в творчому доробкові Григорія Білоуса рівнозначно високе, проте його проза й поезія написані талановито. Письменник сповідально щирий у своїх творах і, відкритий до читача, веде з ним довірливу розмову. А нам варто прислухатись до тихої мови Білоусового серця і почути її.

Володимир Поліщук, доктор філології, професор, член Національної спілки письменників України

Література про Григорія Білоуса

Про нагородження з нагоди Дня української писемності та мови: указ Президента України від 5 листопада 2004 року №1374 // Уряд. кур'єр. – 2004. – 12 листоп. – С. 11.

Білоусу Григорію Павловичу присвоєно почесне звання „Заслужений працівник культури України”.

1. **Нові** члени Спілки письменників України [Текст] // Літ. Україна. – 1992. – 14 трав. – С. 5.

2. **У письменників** поповнення [Текст] // Черкаси. – 1992. – 18 берез.

Публікації про прийняття Григорія Білоуса, автора щирої поезії, соковитої прози, колоритних фотознімків, до Спілки письменників України.

3. **Лауреати** Міжнародної української премії імені Григорія Сковороди [1996 р.] [Текст] // Літ. Україна. – 1997. – 13 листоп. – С. 2.

4. **Бас, В.** Григорій Білоус – лауреат премії імені Сковороди [Текст] / Віталій Бас // Черкас. край. – 1997. – 19 листоп. – С. 2.

Високої відзнаки поет удостоєний за поему „Вогонь у камені”, героєм якої є український філософ і поет Григорій Сковорода.

5. **Поліщук, В.** Лауреат Симоненківської премії 2000 року [Текст] / Володимир Поліщук // Черкас. край. – 2000. – 6 січ. – С. 2.

Григорій Білоус, поет, журналіст – за збірку поезій „Терноцвіт” і цикл художньо-публіцистичних відеофільмів.

6. **Трохименко, В.** Драматичні традиції Михайла Старицького продовжують сучасні автори [Текст] / Василь Трохименко // Нова Доба. – 2002. – 19 груд. – С. 3.

7. **Бас, В.** Визначено лауреатів премії Михайла Старицького [Текст] / В. Бас // Черкас. край. – 2002. – 18 груд. – С. 6.

Премію присвоєно Григорію Білоусу за поему „Засвіти свою зорю” про видатного вкраїнського мислителя Григорія Сковороду.

8. **Шитова, Л.П.** Білоус Григорій Павлович [Текст] / Л.П. Шитова // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 835.

9. **Баран, Є.** З роду Білоусів... [Текст] / Євген Баран // Слово Просвіти. – 2007. – 28 черв. – 4 лип. (№26). – С. 12.

10. **Білоус Григорій Павлович** [Текст] // Літ. вернісаж Черкащини. – Черкаси, 2004. – Вип. 2. – С. 3-5.

11. **Григорій Білоус** [Текст] : [біогр. довідка] // Сучасний літературний процес на Черкащині : програма спецкурсу. – Черкаси, 2005. – С. 4-5.

12. **Лютий, Г.** Слово про автора [Текст] / Григорій Лютий // Білоус Г. Провидці правди і свободи. – Черкаси, 2004. – С. 188-190.

13. **Слово** про автора [Григорія Білоуса] [Текст] // Білоус Г. Терноцвіт : поезії. – Черкаси, 1999. – С. 96.

14. **Білик, Л.** Його слова рятують душу [Текст] : Григорієві Білоусу – 70 / Леся Білик // Літ. Україна. – 2009. – 12 листоп. – С. 2.

15. **Григорієві Білоусу – 60** [Текст] : [відгуки до ювілею: з публ. висловлювань] // Літ. Україна. – 1999. – 25 листоп. – С. 5. – Авт. : В. Бойко, Г. Лютий.

16. **Шитова, Л.** Лицар непоступливого слова [Текст] : штрихи до портрета Григорія Білоуса / Лілія Шитова // Київ. – 2001. – №5/6. – С. 153-156.

17. **Те саме** // Хортиця. – 2003. – №1. – С. 92-96.

18. **Негода, М.** Засвітив свою зорю [Текст] / Микола Негода // Літ. Україна. – 2004. – 25 листоп. – С. 6.

19. **Трохименко, В.** Білоусий митець [Текст] / Василь Трохименко // Нова Доба. – 2005. – 25 січ. – С. 15.

Життєвий і творчий шлях поета.

20. **Поліщук, В.** Григорій Білоус [Текст] / Володимир Поліщук // Гілочка : посіб.-хрестоматія. – Черкаси, 2002. – С. 15-16.

21. **Поліщук, В.Т.** „Тиха розмова серця” [Текст] : творчість Григорія Білоуса / В.Т. Поліщук // Під прапором неба : літ.-кр. ст., нариси. – Черкаси, 2000. – С. 23-39.

22. **Дробний, І.** „У серці щем, такий солодкий щем...” [Текст] / Іван Дробний // Хата з лободи : автобіогр. повість. Літ. портрети краян. – Черкаси, 2003. – С. 519-528.

Про творчість Григорія Білоуса.

23. **Дробний, І.** „У серці щем, такий солодкий щем...” [Текст] : враження від прочитаного / І. Дробний // Черкас. край. – 1999. – 14 лип. – С. 6.

24. **Мануйкін, О.** Сковородинський тип людини у поетичній творчості й епістолярії „Слова, слова, спасіте наші душі” Григорія Білоуса [Текст] / Олексій Мануйкін, Юлія Таран // Вісн. Черкас. ун-ту. – Черкаси, 2008. – Вип. 138. – С. 79-87.

25. **Таран, Ю.** До психології творчості Григорія Білоуса [Текст] : (проблема обсервації світу письменником) / Юлія Таран // Письменники-шістдесятники з Черкащини : зб. пр. міжвуз. наук.-практ. конф. – Черкаси, 2006. – С. 160-168.

26. „Добрідень, осене моя!” [Текст] // Літ. Україна. – 2000. – 24 лют. – С. 1, 7.

Літературно-мистецький вечір поета з нагоди його 60-річчя від дня народження і тридцятилітньої праці в літературі.

27. **Громадський, В.** [Творчий вечір письменника Григорія Білоуса] [Текст] / Віктор Громадський // Черкас. край. – 1993. – 2 груд.

Вечір влаштований обласною організацією Спілки письменників України.

28. **Ткаченко, С.** Щире слово майстра [Текст] / С. Ткаченко // Черкас. край. – 1992. – 12 груд.

Зустріч Григорія Білоуса з викладачами та студентами Черкаського інженерно-технологічного інституту.

29. **Негода, М.** Григорію Білоусу [Текст] : [вірш] / Микола Негода // Пісня на рушникові : вибр. твори. – Черкаси, 2007. – С. 225.

30. **Даник, В.** Григорію Білоусу [Текст] : з циклу „Дружні присвяти” / Володимир Даник // У Черкасах – сміються! – Черкаси, 2006. – С. 124.

Твори Григорія Білоуса

1953

31. „Здрастуй, школо!” [Текст] : [вірш] // Зірка. – 1953. – [17?] верес.

Вперше надрукований вірш поета.

1963

*32. **Пташина** їдальня; Зайчик; Люба і я [Текст] : [вірші для дітей] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1963. – 10 січ.

*33. **Чобітки** [Текст] : [вірш] Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1963. – 30 берез.

*34. **Вершник** [Текст] : [вірш] Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1963. – 20 квіт.

1966

*35. **Перші** кроки [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1966. – 15 черв.

*36. **Горобчик** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1966. – 29 лип.

*37. **Генерал** в дитячому садку; Допоміг; Град; Зустрічають тата [Текст] : [вірші для дітей] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1966. – 7 серп.

*38. **Акварелі**; „Вітри зухвалі куйовдять хмари...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1966. – 22 верес.

*39. **Вишенька**; Хитрі оченята [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Ленін. правда. – 1966. – 11 груд.

1967

*40. **Вчитель** історії; Вечір [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1967. – 22 січ.

*41. **Мій братик** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1967. – 7 лют.

*42. **Коні** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1967. – 26 берез.

*43. **Сліпий** дощ [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1967. – 22 черв.

*44. **Забіяка**; Ласунець [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Закарпат. правда. – 1967. – 28 верес.

1968

*45. **Геологи**; Соняшники [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Молодь Закарпаття. – 1968. – 22 трав.

46. **Виряджають** синів; „Пейзаж писати легко, кажуть...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Ранок. – 1968. – №1. – С. 4.

47. **Коні** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Ранок. – 1968. – №10. – С. 3.

*48. **Те саме** // Комс. іскра. – 1968. – 1 жовт.

*49. **Те саме** // Ленін. прапор. – 1968. – 3 жовт.

*50. **Те саме** // Молодий буковинець. – 1968. – 4 жовт.

*51. **Те саме** // Комс. плем'я. – 1968. – 8 жовт.

*52. **Те саме** // Комсомолец Донбасса. – 1968. – 11 окт.

*53. **Те саме** // Червоний промінь. – 1968. – 15 жовт.

*54. **Те саме** // Комсомолец Запоріжжя. – 1968. – 10 груд.

1970

*55. **Геологи**; Голуби [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Робітн. газ. – 1970. – 2 верес.

1971

*56. **Зоряний** колодязь [Текст] : поезії / Григорій Білоус. – К.: Молодь, 1971. – 40 с.

57. **Дикі** лебеді; Соняшниковий естамп [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1971. – 14 листоп.

58. **Комісар** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1971. – 4 груд.

1972

59. **Проводи** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1972. – 11 трав.

60. **Пам'ятник** Т.Г. Шевченку в Каневі [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1972. – 13 трав.

1973

61. „**Поезія** – не марення ума...” [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Літ. Україна. – 1973. – 2 лют.

62. **Свинячі** хвостики [Текст] : гумореска-спогад / Григорій Білоус // Дніпро. – 1973. - №2. – С. 121-126.

63. **Весна** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1973. – 29 берез.

1974

*64. **Виряджають** синів [Текст] : [вірш] / Г. Білоус // Вінниц. правда. – 1974. – 9 трав.

1975

*65. **Вершник** [Текст] : [вірш] / Г. Білоус // Червоний промінь. – 1975. – 21 січ.

66. **Де росте верба Тараса...** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1975. – 15 листоп.

1976

67. **Заголовні літери весни** [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1976. – 3 квіт. – Зміст: „Весна в мені святкує свій початок...”; „Молодик, немов локатор...”; „О чари місячної ночі...”

68. **Портрет** на тлі ночі [Текст] : етюд / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1976. – 8 черв.

69. **Косовиця** [Текст] : урив. з повісті / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1976. – 13 лип.

70. **Полотно** з матеріної скрині [Текст] : новела / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1976. – 28 лип.

71. **Світло** в твоєму вікні [Текст] : етюд / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1976. – 3 жовт.

72. **Вогонь** у камені [Текст] : урив. з поеми „Сковорода” / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1976. – 19 верес., 3 груд.

1977

73. **Балада** про комісара; „Весна в мені святкує свій початок...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Любові щедрий цвіт : поезії. – Дніпропетровськ, 1977. – С. 104-107.

74. **Рудоман** [Текст] : урив. з роману / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 25 січ.

75. **Будинок** над Тясмином [Текст] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 5 лют.

Літературно-меморіальний музей О.С. Пушкіна і П.І. Чайковського в м. Кам'яні.

76. **Хитрі** оченята [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 19 лют.

77. **Весна** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 3 берез.

78. **Генерал** в дитячому садку; Вершник; Розповідь сестрички; Забіяка; Велосипед; Шапка-невидимка [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 25 берез.

79. **І земля** з ним говорить [Текст] : нарис / Г. Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 26 квіт.

Про головного агронома колгоспу імені Крупської Черкаського району Михайла Йосиповича Пономаря.

80. **Червоний** вітряк [Текст] : урив. з роману „Рудоман” / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 2 серп.

81. **Стяги** над землею [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1977. – 7 листоп.

82. **Гудимові** дзвони [Текст] : урив. з роману / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 11 листоп.

83. **Рух** [Текст] : урив. з поеми „Сковорода” / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 3 груд.

84. **Дзвонкова** криниця [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 28 груд.

1978

85. **Березневий** етюд; Пейзаж [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 30 берез.

86. **Спливає** літо... [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 27 серп.

87. **Чудова** річ – полювання [Текст] : гумореска / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 2 верес.

88. **Вогні** Мангишлаку; Пам'ятник Т.Г. Шевченку в Каневі; Ранок [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 30 верес.

89. **Прапор** епохи [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 1 жовт.

90. **Перепелина** пісня [Текст] : урив. з поеми „Вогонь у камені” / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 5 груд.

1979

91. **Полічив**; Заєць-хвалько; Пташина їдальня [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 13 січ.

92. **Прозріння** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 14 лют.

93. **Ознаки** осені [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 14 жовт.

94. **Молодецька** криниця [Текст] : урив. з роману „Рудоман” / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 22 листоп.

95. **Скресайте** літом, аркуші зими [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 8 груд. – Зміст: Зазимки; Лелечий естамп; Яблуневий спомин.

1980

96. **Маленька** праля; Чобітки; Горобині жмурки [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1980. – 23 лют.

97. **Єднання** музики і грації [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1980. – 4 квіт.

98. **Меланине** свято [Текст] : новела / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1980. – 8 трав.

99. **Коли** розквітають конвалії [Текст] : урив. з повісті „Грані срібного літа” / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1980. – 13 трав.

100. **Тінька** [Текст] : [урив. з повісті для дітей] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1980. – 30 трав., 7, 13 черв.

101. **„Фотограф** юний об’єктивом...”; „У верховітті вітер свище...”; „А цей сміливець ані трішки...”[Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1980. – 21 черв.

102. **При** світлі рідної тополі [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1980. – 30 жовт. – Зміст : Осінні спомини; „Гречок злиняли колєнкори...”; „Прокинуся, буває, серед ночі...”; „Уже стоять оголені сади...”.

1981

103. **Моє** село; „Колиска. Сміх. Щаслива мати...”; Портрет; „Який це жах – сидіти, склавши руки...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 4 січ.

104. **Дорога** в зиму [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 9 січ.

105. **У споминів** далекий горизонт... [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 7 лют. – Зміст : Народна пісня; Дотичні обрїю; Соняшниковий естамп; Етюд; Вікова розчахнутість доріг; „У споминів – далекий горизонт...”.

106. **Спрага** [Текст] : поема [про Т.Г. Шевченка] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 10 берез.

107. „**Так** хочеться музики свіжого вітру...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 29 трав. – Зміст: Безсмертя; „Грива хмари аж ген над лісочком...”; Дівоча лірична; Щастя; „Поїзди ячать на перегонах...”; Покликання; „Так хочеться музики свіжого вітру...”.

108. **Квіт** вогнища [Текст] : урив. з повісті / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 23 лип.

109. **Коли** розцвітають конвалії [Текст] : оповідання / Григорій Білоус // Культура і життя. – 1981. – 24 верес.

110. „**Осінній** ліс теплом осіннім диха...” [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 9 жовт.

111. **Снопик** прив’ялого аїру [Текст] : урив. з повісті / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 30 жовт.

112. **Пісня**; На плесах пам’яті; Човни; Зимовий сад [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Ранок. – 1981. – №12. – С. 4.

1982

113. „**Вклоніться**, будь ласка, Черкасам...” [Текст] : [про перебування П.М. Усенка в обл. у 1972 р.] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1982. – 23 січ.

114. Від творчого вогню народу [Текст] : [про зустрічі П.Г. Тичини з трудящими Черкащини, 1938-1967 рр.] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1982. – 29 січ.

115. **Дальня** вгинається путь... [Текст] : [про поета П. Усенка] / Григорій Білоус // Ранок. – 1982. – №4. – С. 6-7.

1983

116. **Різня** вогненного майстер [Текст] / Григорій Білоус // Черкаська правда. – 1983. – 20 лют.

Про електрогазоварника Черкаської райсільгосптехніки Вячеслава Григоровича Сердюка.

117. „**Прихід** весни і наших сподівань...” [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1983. – 14 квіт.

*118. **Нам** наснилися гори [Текст] : подорож у професію [геолога] / Г. Білоус // Піонерія. – 1983. – №4. – С. 14-15.

119. **Щоб** сонце сяяло над світом [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1983. – 31 трав.

120. „**Ця земля** – усі мої турботи...” [Текст] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1983. – 6 лют.

Про мудру людину, невтомного трудівника, головного агронома колгоспу імені Крупської Черкаського району Михайла Йосиповича Пономаря.

1984

121. **Сияние** шёлкових радуг [Текст] / Г.П. Белоус. – Днепропетровск : Промінь, 1984. – 32 с.

122. **Витоки** шовкової ріки [Текст] : нарис / Г. Білоус // Черкас. правда. – Зміст : „Син івановських ткачів...”; Верстати – його стихія; Троє з династії текстильників.

Вище подані публікації про Героя Соціалістичної Праці помічника майстра Черкаського шовкового комбінату Володимира Костянтиновича Іванова.

123. **Поле** моє, поле... [Текст] : нарис / Г. Білоус // Черкас. правда. – 1984. – 14 лип.

Про ланкового механізованої ланки буряководів колгоспу імені Гришка Звенигородського району Андрія Микитовича Федорчука.

124. **Криниці** братерства [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1984. – 1 серп.

125. „**Хлібе**, батьку ти наш!” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1984. – 25 жовт. – Зміст : Балада пам’яті; Обжинки.

126. **Околиця** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1984. – 13 листоп.

127. **Засвіти** свою зорю [Текст] / Г. Білоус // Черкас. правда. – 1984. – 1 груд.

Про видатного українського просвітителя, філософа і поета Г.С. Сковороду.

1985

128. **Голуби** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1985. – 23 лип.

129. „**Щедротність** рук, і шелестіння крил...” [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1985. – 29 верес.

*130. **Хлібе**, батьку ти наш! [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Прикарпат. правда. – 1985. – 13 жовт.

131. **Сяють** барви осені [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1985. – 19 жовт.

132. **Гостини** [Текст] : оповідання / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1985. – 22, 23 листоп.

133. „**На перехресті** дум, і пам’яті, і болю...” [Текст] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1985. – 30 листоп.

Про творчість письменника-земляка Дмитра Чередниченка.

1986

134. **Соняшник**; „Грива хмари аж ген над лісочком...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Дніпрові зорі : поезії, проза. - Дніпропетровськ, 1986. – С. 136.

1988

135. **Ознаки** осені; „Древній Суботів... Криниці...”; „Так хочеться музики свіжого вітру...”; Святвечір [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Поезія–88, – К., 1988. – Вип. 2. – С. 60-62.

*136. **Задаваки** [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Барвінок. – 1988. - №8. – С. 13.

*137. **Пташина** їдальня; Серце лісу; Полічив [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Барвінок. – 1988. - №12. – С. 4-5.

1989

*138. **Спрага** [Текст] : поема / Григорій Білоус // Прикарпат. правда. – 1989. – 15 січ.

139. **Дядько** Іван; Соняшниковий естамп; Дотичні обрію; Григору Тютюннику; „У споминів – далекий горизонт...”; Святвечір [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1989. – 18 січ.

140. **Життя** – кіно; На перегоні; Доля [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1989. – 18 січ.

141. „**У споминів** – далекий горизонт...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1989. – 18 січ. – Зміст : Дядько Іван; Соняшниковий естамп; Дотичні обрію; Григору Тютюннику; Святвечір.

142. **Черкаський** герб [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1989. – 3-9 квіт. (№14). – С. 9.

*143. **Спрага** [Текст] : поема / Григорій Білоус // Трибуна лектора. – 1989. – №5. – С. 37.

144. **Полуда** [Текст] : урив. з роману [„Рудоман”] / Григорій Білоус // Молодь Черкащини. – 1989. – 29 трав. – 4 черв. (№22). – С. 7.

145. **Облава** [Текст] : урив. з роману [„Рудоман”] / Григорій Білоус // Черкас. правда. – 1989. – 14 лип.

*146. **Ой на Івана та й на Купала...** [Текст] / Григорій Білоус // Барвінок. – 1989. – №7. – С. 22.

Фольклорне свято в с. Стецівці Звенигородського району.

*147. **Ярмарок** [Текст] : урив. з роману [„Рудоман”] / Григорій Білоус // Прикарпат. правда. – 1989. – 29, 30 верес.

*148. **Русалчин** великдень [Текст] : урив. з роману [„Рудоман”] / Григорій Білоус // Ленін. правда. – 1989. – 22, 24, 25, 31 жовт., 10 листоп.

149. **Зойк** пшеничної зернини [Текст] : урив. з роману [„Рудоман”] / Григорій Білоус // Черкаська правда. – 1989. – 21 листоп.

*150. **Гони** золотого зайця [Текст] : урив. з роману – дослідж. „Рудоман” / Григорій Білоус // Трибуна лектора. – 1989. – №10. – С. 42-45; №11. – С. 37-40.

1991

*151. **Рудоман** [Текст] : роман / Григорій Білоус. – К. : Рад. письменник, 1991.

152. **Рец.: Шитова, Л.** Усміхнися, доле, Рудоману [Текст] / Л. Шитова // Сіл. вісті. – 1992. – 26 трав.

1992

153. **Рудоман** [Текст] : роман, повість, оповідання / Григорій Білоус. – К. : Рад. письменник, 1992. – 479 с.

„Рудоман” – один із найсвітліших, найвдумливіших творів про українське село, написаний з великою любов’ю до людей, зі знанням нелегкого їхнього життя, невлаштованого побуту, неповторних характерів.

154. **Вічні** джерела духовності, або Дім, де володарюють музи [Текст] : [про нац. культуру України : бесіда „за круглим столом” ред. газети „Демокр. Україна”] / записала Л. Лянгас // Демокр. Україна. – 1992. – 14 січ. – Авт. : О. Бердник, М. Щербак, Г. Білоус [та ін.].

1996

155. **Вогонь** у камені [Текст] : поема про Г.С. Сковороду / Григорій Білоус // Вітчизна. – 1996. – №5/6. – С. 2-24.

1997

156. **Спрага** [Текст] : поема / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 1997. – Вип. 7. – С. 46-48.

1998

157. **„Відклекотав** лелек прощальний клекіт...”; „Смерть йшла селом, немов сороканіжка...”; „Хай всяк тобі торочить про таланти...”; „Древній Суботів... Криниці...”; „Святково пахне глиною долівка...”; „Листок – вітрильце думам вечоровим...”; „Коло порога на осонні...”; „О чари місячної ночі...”; „Мое село, де щирість і щиріця...”; „Стою на допиті очей...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Літ. Україна. – 1998. – 3 верес. – С. 4.

1999

158. **Терноцвіт** [Текст] : поезії / Григорій Білоус. – Черкаси : [Графія Україна], 1999. – 96 с.

Щемкі, виважені, ємкі поезії збірки „Терноцвіт”.

159. **Рец.: Носань, С.** [Відгук на книгу поезій Григорія Білоуса „Терноцвіт”] [Текст] / Сергій Носань // Нова Доба. – 1999. – 20 квіт. – С 8.

160. **Рец.: Бас, В.** Терновий цвіт на холодних вітрах [Текст] / Віталій Бас // Черкас. край. – 1999. – 29 груд. – С. 6.

161. **Сповідь** мандрівної вишні [Текст] : поема / Григорій Білоус // Село і люди. – 1999. – 5 листоп. – С. 3.

162. **„Подай** свій хліб – і я скажу хто ти...” [Текст] / Григорій Білоус // Вітчизна. – 1999. – №11/12. – С. 131-139.

Про подвижницьке життя та надзвичайно широкий діапазон творчості Григорія Лютого.

2000

163. **Терноцвіт** [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Київ. – 2000. – №1/2. – С. 99-104. – Зміст : „Нам спомини лишаються як слайди...”; „В нас хрести – як плюси: всі ми вічності суцї доданки...”; „Я поділив життя своє навпіл...”; „Стою на допиті очей...”; „Когось погукали з ночі притомлені дикі гуси...”; „Святково пахне глиною долівка...”; „Смерть йшла селом, немов сороканіжка...”; „Їх було двоє – сивих дідуганів...”; „Нема померлим вороття...”; „Древній Суботів... Криниці...”; „Вік вісімнадцятий. Клятий. Вкраїною йде філософ...”.

164. **„Стою** на допиті очей...” [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Дивослово. – 2000. – №7. – С. 51.

2001

165. **У слів** моїх світліють лица [Текст] : [поезії] Григорій Білоус. – [Черкаси] : [б. в.], 2001. – 14 с.

166. **Давай** заведемо кицьку [Текст] : [вірш] / Григорій Білоус // Кобзарик: читанка для мол. школярів / упоряд. Ігор Січовик. – К., [2001]. – С. 334.

167. **Сповідь** мандрівної вишні [Текст] : розділ з поеми „Спрага” / Григорій Білоус // Вітчизна. – 2001. – №3/4. – С. 2-10.

168. **Як увічнювали** Шевченка [Текст] / Григорій Білоус // Ділова Черкащина. – 2001. – 25 квіт. – 2 трав. (№13). – С. 7.

169. **Спрага** [Текст] : поема / Григорій Білоус // Соціал-демокр. Черкащини. – 2001. – 19 трав. – С. 6-7.

170. „**Позаздріть**, люди, іскри таланту...” [Текст] : поети до слова приходять по-різному і слово до поетів приходять неоднаково / Григорій Білоус // Соціал-демокр. Черкащини. – 2001. – 19 трав. – С. 10.

Про першу поетичну збірку Світлани Шинкарук.

2002

171. **Дух** його був зраний, мов лебідь... [Текст] : [уривок] / Григорій Білоус // Про витязя слово: рядки поетичної Симоненкіани. – Черкаси, 2002. – С. 19-20.

Присвячено Василеві Симоненку.

172. **Пташина** їдальня; Заєць-хвалько; Полічив; Помічник; Хочеться зростати; Град; Чобітки [Текст] : [вірші для дітей] / Григорій Білоус // Гілочка: посіб.-хрестоматія. – Черкаси, 2002. – С. 17-20.

173. **Засвіти** свою зорю [Текст] : драм. поема / Григорій Білоус // Земля Черкаська. – 2002. – 4 жовт. – С. 4-5.

174. **Спрага** [Текст] : поема / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2002. – Вип. 10. – С. 3-21.

2003

175. **Рокований** вересень [Текст] : із роздумів про життя і творчість В. Стуса / Григорій Білоус // Дивослово. – 2003. – №3. – С. 20-22.

176. **Рокований** вересень [Текст] : роздуми про життя і творчість Василя Стуса / Григорій Білоус // Київ. – 2003. – №10. – С. 153-173.

177. **Те саме** // Холод. Яр. – Черкаси, 2003. – Вип. 2. – С. 119-158.

178. „**Подай** свій хліб – і я скажу, хто ти...” [Текст] : штрихи до творчого портрета Григорія Лютото / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2003. – Вип. 1. – С. 156-186.

179. „**Ще є скарби**, допоки їх шукають...” [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2003. – Вип. 3. – С. 187-194.

Про життєвий і творчий шлях винятково обдарованого художника Василя Євича.

180. **Засвіти** свою зорю [Текст] : драм. поема / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2003. – Вип. 4. – С. 24-44.

2004

181. **Провидці** правди і свободи [Текст] : Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Василь Стус / Григорій Білоус. – Черкаси : [Чабаненко Ю.А.], 2004. – 192 с.

Вірші, поеми й дослідження, присвячені правдоборцям XVIII, XIX і XX століть, утверджують спадковість духовного потенціалу цих провидців. Автор ставить їх у безперервний ряд послідовних будителів народного духу, висвітлює незаперечний

вплив на формування національної свідомості та активної громадянської позиції.

182. **„Слова, слова, спасіте наші душі”** [Текст] : вибрані сторінки листування з друзями / Григорій Білоус. К. : Акцент, 2004. – 624 с.

Автобіографічний роман-сповідь, який охоплює величезний пласт життя письменника (1981-2000 рр.). Його автопортрет: привабливий, щирий, не заздрісний, здатний порадіти з чужого успіху.

183. **Рец.: Солодар, О.** „Слова, слова, спасіте наші душі” [Текст] : (епістолярій Григорія Білоуса як історичне тло епохи) / Олександр Солодар // Письменники-шістдесятники з Черкащини: зб. пр. міжвуз. наук.-практ. конф. – [Черкаси], 2006 – С. 153-159.

184. **Те саме** // Київ. – 2006. – №9. – С. 158-162.

185. **Рец. : Баран, Є.** Заворожений словами... [Текст] / Євген Баран // Холод. Яр. – Черкаси, 2007. – Вип. 1. – С. 261-268.

*186. **Те саме** // Січеслав. – 2007. – №2 (12). – С. 140-143.

*187. **Рец. : Вістовий, С.** Листи – як ходіння в гості [Текст] : на здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка / Степан Вістовий // Наша Батьківщина. – 2005. – 29 груд. – С. 7.

188. **Рец. : Базилевський, В.** З Іміресій та медитацій [Текст] / Володимир Базилевський // Холод Яр. – Черкаси, 2007. – Вип. 2. – С. 203-205.

189. **Те саме** // Київ. – 2007. – №6. – С. 157-158.

190. **Рец. : Захарченко, В.** Для кого рідниш слова? [Текст] / Василь Захарченко // Вітчизна. – 2005. – №3/4. – С. 138-140.

191. **Рец. : Дробний, І.** „Слова, слова, спасіте наші душі” [Текст] / Іван Дробний // За пагорбами літ. – Черкаси, 2006. – С. 423-429.

192. **Рец.: Бойко, В.** Єднаймо душі в ріднім ширім слові [Текст] / Владислав Бойко // Культура і життя. – 2005. – 2 листоп. – С. 6-7.

193. **Мокренко, А.** Епістолярій Григорія Білоуса [Текст] / Анатолій Мокренко // Київ. – 2006. – №89. – С. 156-157.

194. **Дарувала** йому безсмертя... [Текст] : роздуми про творчість Тараса Шевченка з позицій сучасності [за матеріалами бесіди зі скульптором, авт. пам’ятника поету в Москві А. Фуженком] / Григорій Білоус // Літ. Україна. – 2004. – 11 берез. – С. 3-4.

195. **Свою** Україну любить [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2004. – Вип. 1. – С. 3-9.

Роздуми про поетичне надбання Тараса Шевченка.

196. **Клейноди** отчої оселі [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2004. – Вип. 3. – С. 146-168.

197. „**Дух** його був зраний, мов лебідь...” [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2004. – Вип. 4. – С. 3-12.

Вшанування пам’яті Василя Симоненка.

2005

198. [„**Звідки** у мене тяжіння до веселого слова?”] / Григорій Білоус // Перепустка в безсмертя : антол. гумору Черкащини. – Черкаси, 2005. – С. 81.

199. **Свинячі** хвости [Текст] : [гумореска] / Григорій Білоус // Перепустка в безсмертя : антол. гумору Черкащини. – Черкаси, 2005. – С. 82-89.

200. „Україно, колиско моя...” [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2005. – Вип. 1. – С. 151-160.

Життєвий та творчий шлях Дмитра Григоровича Білоуса.

201. **Хитрі** оченята [Текст] : [вірші для дітей] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2005. – Вип. 2. – С. 306-316. – Зміст : Юні зодчі; Вечір на річці; Серце лісу; Пташина їдальня; Маленька праля; Заєць-хвалько; Полічив; Град; Помічник; Горобині жмурки; Чобітки; Задаваки; Велосипед; Водій; Як же його звати?; Вершник; Кульбаби; Забіяка; Шапка невидимка; Космодром; Татові заздрісно; Співаки; Примовка; Хитрі оченята.

202. **Поки** горить свіча [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2005. – Вип. 3. – С. 236-241.

Пошанування творчості Володимира Малика – широко знаного не лише в Україні, а й далеко за її межами, про його подвизницьке служіння рідному народові своїм чесним сповідальним словом.

2006

203. **По той** бік мовленого слова [Текст] : зб. ст. / упоряд. Григорій Білоус. – Черкаси: [Чабаненко Ю.А.], 2006. – 360 с.

До книги увійшли статті про творчість Г. Білоуса, а також його аналітичні матеріали до літературних портретів Г. Сковороди, Т. Шевченка, В. Симоненка, В. Стуса та інших сучасних поетів і прозаїків, передмови до книг талановитих колеґ-письменників Черкащини, післямови до власних поем.

*204. „**Моє** село, де щирість і щиріця...”; „Там, де ваші сини...”; „Моє рідне село...”; „Клени грають у дурня...” [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // На левадах шовкових. – К., 2006. – С. 277-282.

205. **Він** зважився боротися, щоб жити [Текст] : (роздуми про життя і творчість Василя Стуса) / Григорій Білоус // Письменники-шістдесятники з Черкащини: зб. пр. міжвуз. наук.-практ. конф. – [Черкаси], 2006. – С. 144-152.

206. **Слово** – не горобець [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2006. – Вип. 1. – С. 314-316.

Відгук на зустріч кийвського поета Євгена Юхниці з інтелігенцією обласного центру.

207. „**Повна** душа болю” [Текст] : до 75-річчя від дня народження Григора Тютюнника / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2006. – Вип. 3. – С. 134-165.

208. **При світлі** творчої уяви [Текст] : (із записника 2005 року) / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2006. – Вип. 4. – С. 188-209.

2007

*209. **Давай** заведемо кицьку [Текст] : оповідання / Григорій Білоус // Веселі історії: збірник. – Х., 2007. – С. 62-63.

210. **Окрушини**. 1965 [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2007. – Вип. 2. – С. 277-290.

211. **Із записників**. 2000 [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2007. – Вип. 3. – С. 283-312.

212. **За час** свого існування літератори Черкащини видали близько 500 книжок [Текст] : [бесіда з головою обл. орг. Нац. спілки письменників України Григорієм Павловичем Білоусом] / підгот. Володимир Безуглий // Нова Доба. – 2007. – 27 листоп. – С. 10.

2008

213. **Відчуття** слова [Текст] : про поезію Наталії Горішної: [висловлювання] // Горішна Н. Право на весну: поезії. – Черкаси, 2008. – С. 217. – Авт.: Г.П. Білоус [та ін.].

214. **Із записників**. 2002. [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2008. – Вип. 1. – С. 244-268.

215. **Третє око** Миколи Негоди [Текст] / Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2008. – Вип. 2. – С. 228-229.

Гумор Миколи Негоди

216. **Пам'тнику** Василеві Симоненку в Черкасах бути! [Текст] / Григорій Білоус // Місто. – 2008. – 20 лют. – С. 2.

2009

217. **Щороку** в [Черкаській] області видається все більше книжок [Текст] / Григорій Білоус // Нова Доба. – 2009. – 28 квіт. – С. 7.

Переклади

218. **Бальцерович, Богдан Ян.** Чекання; Акація; Ранок у полі [Текст] : [вірші] / Б.Я. Бальцерович; пер. з пол. Г. Білоус // Молодь Черкащини. – 1976. – 24 лип.

219. **Пастушевський, С.** Народження поезії; Газети повідомили; Настрій [Текст] : [вірші] / Стефан Пастушевський; пер. з пол. Г. Білоус, П. Линовицький // Молодь Черкащини. – 1976. – 24 лип.

220. **Уразов, Н.** Моя столиця [Текст] : [вірші] / Нургажа Уразов; пер. з казах. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1976. – 9 жовт.

221. **Смирнов, С.** „Зір пам'яті гострий, мов голка...” [Текст] : [урив. з поеми „Озарение”] / С. Смирнов; пер. з рос. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1976. – 10 листоп.

222. **Шульгіна, В.** Після відпустки [Текст] : урив. з роману „Завтрашнє сонце” / Валентина Шульгіна; пер. з рос. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 10 берез.

223. **Ковунов, А.** Лебедине озеро [Текст] : [вірш] / Анна Ковунов; пер. з туркм. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 12 лип.

224. **Копець, М.** Материнство [Текст] : [вірш] / Марія Копець; пер. з пол. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 22 лип.

225. **Левандовський, А.** Зустріч [Текст] : [вірш] / Адам Левандовський; пер з пол. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 22 лип.

226. **Пастушевський, С.** З траси [Текст] : [вірш] / Стефан Пастушевський; пер. з пол. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 22 лип.

227. **Раднаєва, Г.** Мій світ [Текст] : [вірш] / Галина Раднаєва; пер. з бурят. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1977. – 22 груд.

228. **Копець, М.** Сумніви [Текст] : [вірш] / Марія Копець; пер. з пол. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 28 січ.

229. **Пастушевський, С.** Висока мрія; Зима [Текст] : [вірші] / Стефан Пастушевський; пер. з пол. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 28 січ.

230. **Бондар, Т.** „Негадано. Немов пророчий сон...”; „Прийти, у часі помилитись...”; „Слово у серця найперше: Рідна!..” [Текст] : [вірші] / Таїса Бондар; пер. з білорус. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1978. – 17 верес.

231. **Малишев, В.** Гімн лісові [Текст] : [вірш] / Віктор Малишев; пер. з рос. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 23 січ.

232. **Сатаєв, А.** В степу безлюдному й німому... [Текст] : урив. з п'єси / Амантай Сатаєв; пер. з казах. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 23 січ.

233. **Пастушевський, С.** Недільник; Споруджуємо парк; Забаганка [Текст] : [вірші] / Стефан Пастушевський; пер. з пол. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 13 лют.

234. **Солинський, К.** Парабола; Світанкова довіра [Текст] : [вірші] / Кшиштоф Солинський; пер. з пол. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 24 берез.

235. **Замислов, В.** Дике поле [Текст] : урив. з роману / Валерій Замислов; пер. з рос. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 15 квіт.

236. **Сокол, В.** Вважайте мене комуністом; Безіменна [Текст] : [вірші] / Володимир Сокол; пер. з рос. П. Линовицький, Г. Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 15 квіт.

237. **Решетніков, Л.** Дорогою в Михайлівське; Михайлівський гай; „Чи розчахнеться небо ночі...” [Текст] : [вірші] / Леонід Решетніков; пер. з рос. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1979. – 17 трав.

238. **Воде, Г.** Пісня на сім голосів; В Суботові; До поета [Текст] : [вірші] / Георге Воде; пер. з молд. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1981. – 29 берез.

239. **Воде, Г.** У Суботові; До поета [Текст] : [вірші] / Георге Воде; з молд. пер. Г. Білоус // Літ. Україна. – 1981. – 30 черв.

240. **Воде, Г.** До поета [Текст] : [вірш про Т.Г. Шевченка] / Георге Воде; з молд. пер. Г. Білоус // Черкас. правда. – 1982. – 10 берез.

241. **Народження** поезії [Текст] : [добірка віршів пол. поетів]; пер. з пол. Григорій Білоус // Холод. Яр. – Черкаси, 2004. – Вип. 2. – С. 154-161.

242. **Переклади** дитячих віршів Григорія Білоуса на мову, схожу на польську [Текст] : [вірші] / Григорій Білоус // Ткаченко В. Ойра-ойра : гуморист. оповідки, пересмішки. – Сміла, 2008. – С. 76-78. – Зміст : Водій; Керовнік; Помічник; Помоцнік; Град; Гжад.

Іменний покажчик

До покажчика включено прізвища авторів, укладачів та всі імена, які згадуються в анотаціях.

- Базилевський В. 188-189
Бальцерович Б. 218
Баран Є. 9, 185-186
Бас В. 4, 7, 160
Безуглий В. 212
Бердник О. 154
Білик Л. 14
Білоус Д. (200)
Бойко В. 15, 192
Бондар Т. 230
Вістовий С. 187
Воде Г. 238-240
Горішна Н. (213)
Громадський В. 27
Даник В. 30
Дробний І. 22-23, 191
Євич В. (179)
Замислов В. 235
Захарченко В. 190
Іванов В. (121-122)
Ковунов А. 223
Копець М. 224, 228
Левандовський А. 225
Линовицький П. 219, 236
Лютый Г. 12, 15, (162), (178)
Лянґас Л. 154
Малик В. (202)
Малишев В. 231
Мануйкін О. 24
Мокренко А. 193
Негода М. 18, 29, (215)
Носань С. 159
Пастушевський С. 219, 226, 229, 233
Поліщук В. 5, 20-21
Пономарь М. (79), (120)
Пушкін О. (75)
Раднаєва Г. 227
Решетніков Л. 237
Сатаєв А. 232
Сердюк В. (116)
Симоненко В. (171), (197), (203), (216)
Січовик І. 166
Сковорода Г. (4), (7), (127), (155), (181), (203)
Смирнов С. 221
Сокол В. 236
Солинський К. 234
Солодар О. 183-184
Старицький М. (6)
Стус В. (175-177), (181), (203), (205)
Таран Ю. 24-25
Тичина П. (114)
Ткаченко В. 242
Ткаченко С. 28
Трохименко В. 6, 19
Тютюнник Г. (139), (141), (207)
Уразов Н. 220
Усенко П. (113), (115)

Федорчук А. (123)
Фуженко А. 194
Чайковський П. (75)
Чередніченко Д. (133)
Шевченко Т. (60), (88), (106),
(168), (181), (187), (195), (203),
(240)
Шинкарук С. (170)
Шитова Л. 8, 16-17, 152
Шульгіна В. 222
Щербак М. 154
Юхниця Є. (206)

Показчик використаних періодичних видань

Барвінок	Червоний промінь
Вінницька правда	Черкаси
Вітчизна	Черкаська правда
Демократична Україна	Черкаський край
Дивослово	
Ділова Черкащина	
Дніпро	
Закарпатська правда	
Земля Черкаська	
Зірка	
Зоря	
Зоря Полтавщини	
Київ	
Культура і життя	
Ленінська правда	
Літературна Україна	
Молодь Закарпаття	
Молодь Черкащини	
Нова Доба	
Піонерія	
Прапор комунізму	
Прикарпатська правда	
Радянська Буковина	
Радянське слово	
Ранок	
Робітнича газета	
Село і люди	
Січеслав	
Слово Просвіти	
Соціал-демократ Черкащини	
Трибуна лектора	
Холодний Яр	
Хортиця	

ЗМІСТ

Від укладача	3
„У споминів – далекий горизонт...”	9
Слово про Григорія Білоуса	12
Тиха розмова серця	14
Література про Григорія Білоуса	34
Твори Григорія Білоуса	38
Переклади	58
Іменний покажчик	61
Покажчик використаних періодичних видань	63